

TEN GELEIDE

DIT IS EEN GESCHIEDENIS VAN het heden, in het licht van gisteren, met het oog op morgen. We leven in onzekere tijden. Complexe tijden ook. De snelheid van het nieuws is adembenemend. Voortdurend worden we overvallen door gebeurtenissen die we niet zagen aankomen. Weerzinwekkende aanslagen die onschuldige slachtoffers maken. Het klimaat dat verandert. Nieuwe technologieën die ongekende einders openen. Een virus dat wereldwijd het dagelijks leven van miljoenen mensen overhoophaalt. Nieuwkomers die in onze dorpsstraat komen wonen. Een Amerikaans president die zijn aanhangers opzweept om het Capitool in Washington te bestormen. Het leven was vroeger eenvoudiger, verzochten we vaak.

Dat is niet zo. We leven niet in unieke tijden. De wereld is niet op hol geslagen. Zoiets beweren mag vreemd lijken als we bovenstaande paragraaf herlezen. Maar vaak vergeten we aan de geschiedenis te vragen of wat we vandaag als nieuw ervaren, wel zo nieuw is als we denken. Het verleden is vaak geen deel van de landkaart waarmee we onze weg zoeken in de wereld van vandaag, laat staan van die waarmee we de wereld van morgen tegemoettreden. Toch is het verleden de enige gids die we hebben om in de toekomst te kijken.

Werelden van onzekerheid zijn er in het verleden wel vaker geweest. De indruk dat de wereld complex is, onvoorspelbaar,

helemaal nieuw en nooit eerder gezien in de loop der tijden, ook die is in vroeger tijden wel eens vaker opgedoken. De geschiedenis is een lange, trage rivier. Maar soms brengen golfslagen haar in een stroomversnelling die onze vertrouwde omgeving wegspoelt. Voor sommigen opent dat grenzeloze perspectieven. Anderen voelen zich verloren, als schipbreukelingen zonder houvast.

Dat hebben we de afgelopen decennia opnieuw beleefd. Ergens in de jaren zeventig van vorige eeuw is de geschiedenis opnieuw gaan versnellen. De wereld werd kleiner, toen de mondialisering haar in onze huiskamer binnenbracht. De Koude Oorlog tussen de Verenigde Staten en Rusland maakte plaats voor een ogenschijnlijk onvoorspelbaar machtsspel tussen grote en kleine mogendheden, die soms samenwerken en vaak botsen. De computer drong binnen in alle poriën van onze samenleving en veranderde de werkvloer en daarmee ons dagelijks leven in een roetsjbaan. Tegen de jaren negentig waren die golfslagen een stroomversnelling geworden, die de grote omgeving van de wereldpolitiek en de kleine omgeving van ons dagelijks leven ingrijpend veranderde.

In 2008 verscheen *Geschiedenis van de wereld van morgen*. Het wou het heden met het verleden verbinden om de landkaart waarmee we dagelijks onze weg zoeken naar morgen, wat meer reliëf te geven en zo meteen ook wat orde in de wanorde aan te brengen. Het waagde zich ook aan een voorspelling. Voor zover de geschiedenis onze gids kon zijn, konden we er maar beter van uitgaan dat we woelige tijden tegemoetgingen. Het lag nog maar net in de boekhandel of de wereld dook de Grote Recessie in. In Europa werd die gevolgd door een banken- en schulden crisis, die pas een decennium later overwonnen raakte. Toen zat Europa volop in een vluchtelingen- en asielcrisis. Toen die was gaan liggen, werd de wereld getroffen door het nieuwe coronavirus, dat de ernstigste economische crisis sinds

meer dan een eeuw veroorzaakte. En met die crisissen kwamen protestgolven, de ene na de andere.

Tijd dus om opnieuw een balans op te maken, van de grote omgeving van de wereldpolitiek en van de kleine omgeving van ons dagelijks leven. Tussen beide staat geen waterdicht schot, zal alweer blijken. In beide zijn keuzes mogelijk. Die zullen mee bepalen hoe morgen er zal uitzien.

Niemand kan voorspellen hoe de wereld van 2100 zal terugblikken op die van vandaag. De toekomst laat zich immers niet voorspellen. Ze laat zich maken, kneden, boetseren.

Want we zijn niet willoos overgeleverd aan de stroom van de tijd.

Brussel — Aix-en-Issart, januari 2021